

Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ 2003

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Ποια ήταν τα αίτια και ποιες οι αφορμές για την εκδήλωση του κινήματος του Στρατιωτικού Συνδέσμου στο Γουδί, το 1909;

Μονάδες 13

A.1.2. Πώς επεκτείνεται η οικονομική κρίση του 1929 από τις Ηνωμένες Πολιτείες σε ολόκληρο τον κόσμο;

Μονάδες 12

Απάντηση:

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Από το σχολικό βιβλίο «Ιστορία νεότερη και σύγχρονη (1789-1909)» σελ. 303 : «Διάφορα αίτια...πολιτικής ζωής».

A.1.2. Από το σχολικό βιβλίο «Ιστορία νεότερη και σύγχρονη» σελ. 162-163 : «Από τις Ενωμένες πολιτείες...εσόδων τους».

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Κομιτατζήδες
- β.** Οργανικός νόμος (Κρήτη)
- γ.** Νιου Ντηλ

Μονάδες 15

A.2.2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α.** Η Α' Εθνοσυνέλευση θέσπισε το «Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος».
- β.** Ο Νόμος της Επιδαύρου κατήργησε τις τοπικές περιφερειακές εξουσίες.
- γ.** Ο Ι. Καποδίστριας ίδρυσε τον «Λόχο των Ευελπίδων».
- δ.** Η αντιβασιλεία συνέστησε «εξαιρετικό δικαστήριο» (έκτακτο) για παραβάσεις των υπαλλήλων του Κράτους.
- ε.** Ο Ι. Κωλέττης ίδρυσε την Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα.

Μονάδες 10

Απάντηση:

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1.

α. Κομιτατζήδες

Αντάρτικες Βουλγαρικές ομάδες οι οποίες, από το 1897 άρχισαν να δρουν στη Μακεδονία και επιχειρούσαν, με την απειλή των όπλων και τη βία, να επιβάλουν στους Ελληνικούς πληθυσμούς της περιοχής την προσχώρηση στην εκκλησιαστική Βουλγαρική εξουσία, η οποία, είχε ιδρυθεί το 1870.

β. Οργανικός νόμος (Κρήτη)

Οργανικός νόμος ήταν ο νόμος τον οποίο θέσπισε στα 1867 ο Μέγας βεζύρης Ααλή πασάς για τους Κρήτες, δηλ. η υποτυπώδης αυτονομία στα πλαίσια της αυτοκρατορίας με ορισμένα προνόμια για τους χριστιανούς.

γ. Νιου Ντηλ

Νιου Ντηλ είναι η νέα οικονομική πολιτική που εφαρμόστηκε στα 1932 από τον πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών Φραγκλίνο Ρούζβελτ για να βγει η χώρα από την οικονομική κρίση. «Βασικός άξονας...την αναθέρμανση της οικονομίας.» : Από το σχολικό βιβλίο «ιστορία νεότερη και σύγχρονη» σελ.166.

(Στην απάντηση θα μπορούσε να συμπεριληφθεί και η επόμενη παράγραφος της σελίδας 166 "Η οικονομική πολιτική το 1934", χωρίς όμως αυτό να θεωρείται απαραίτητο).

A.2.2.

- α.** Σωστό
- β.** Σωστό
- γ.** Σωστό
- δ.** Λάθος
- ε.** Λάθος

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εξηγήσετε τους λόγους της μεταστροφής της αγγλικής πολιτικής το 1823 απέναντι στην ελληνική επανάσταση και να προσδιορίσετε τους τρόπους με τους οποίους εκδηλώθηκε αυτή η μεταστροφή.

«Είχε και κίνητρα εσωτερικής πολιτικής η μεταστροφή της Αγγλίας το 1823. Ο Ποτέμκιν γράφει:

"Ο Κάνιγκ φιλοδοξούσε να προσφέρει στους αστούς, στην τάξη των βιομηχάνων, εμπόρων και τραπεζιτών, δυνατότητα για νέα αναπτυξιακά άλματα, υποστηρίζοντας απελευθερωτικά κινήματα στην Ευρώπη και την Αμερική και δημιουργώντας έτσι νέες αγορές και ευκαιρίες κερδοσκοπικών επενδύσεων και εκμεταλλεύσεων"».

(Κ. Σιμόπουλου, *Πώς είδαν οι ξένοι ταξιδιώτες το 1821*, 3, 139)

Οδηγίες του Γεωργίου Κάνιγκ προς τον βρετανό αρμοστή των Ιονίων Νήσων:

«Η αγγλική κυβέρνηση οφείλει να θεωρήσει τους εξοπλισμένους πλοία των Έλλήνων ή ως πειρατές ή ως εμπόλεμους. Και επειδή ολόκληρον έθνος, εξανιστόμενον κατά της Αρχής του, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πειρατικό, ανάγκη πάσα να θεωρηθεί ως εμπόλεμον, εφ' όσον φυλάττει τους κανόνες, και ενεργεί εντός των εν τοιαύτη περιστάσει παραδεδεγμένων όρων».

(Δ. Κόκκινος, *Ελληνική Επανάσταση*, 6, 70)

Γραπτές οδηγίες του Γεωργίου Κάνιγκ ως υπουργού εξωτερικών της Μεγάλης Βρετανίας προς τον πρεσβευτή του στην Κων/πολη:

«Την κατάσταση του χριστιανικού τούτου λαού, ο οποίος στενάζει υπό τον ζυγόν των βαρβάρων από εκατοντάετηρίδων, δεν δύναται η Αγγλία να βλέπη μετ' αδιαφορίας. Ο βασιλεύς επιθυμεί να ενεργήση ο πρέσβυς της Μεγάλης Βρετανίας εις την Πύλην υπέρ των χριστιανών, να απαιτήση την εκπλήρωσιν των υποσχέσεων, τας οποίας έδωσεν η Πύλη περί τούτου προς τους πρέσβεις των συμμαχικών δυνάμεων και να της υποδείξη ότι, αν αρνηθή να ικανοποιήση τας αξιώσεις αυτάς, δεν δύναται πλέον να διατηρή μετ' αυτής φιλικάς σχέσεις».

(Δ. Κόκκινος, *Ελληνική Επανάσταση*, 6, 68-69)

Μονάδες 25

Απάντηση:

Ξεκινάμε την απάντησή μας με το απόσπασμα από το σχολικό βιβλίο **σελ. 126-127** : «Όπως είδαμε πιο πάνω...μεταστροφή».

Στη συνέχεια το 1ο παράθεμα αναφέρεται και αυτό στους λόγους εσωτερικής πολιτικής του Κάνιγκ, που οδήγησαν την Αγγλία στην μεταστροφή, και συγκεκριμένα στην τάση του για υποστήριξη της μεγαλοαστικής τάξης που περιλαμβάνει βιομηχάνους, εμπόρους και τραπεζίτες. Η τάξη αυτή είχε ανάγκη από νέους χώρους για ανάπτυξη επενδυτικών δραστηριοτήτων, οι οποίες θα προέκυπταν από τη διάνοιξη νέων αγορών με την υποστήριξη των απελευθερωτικών κινημάτων στην Ευρώπη και την Αμερική.

Συνεχίζουμε με το σχολικό βιβλίο και το απόσπασμα **σελ. 127-128** : «Από τον Ιανουάριο...του σουλτάνου»

Ολοκληρώνουμε με το σχολιασμό των επόμενων παραθεμάτων που αναφέρονται στις οδηγίες που διαβιβάζει ο υπουργός εξωτερικών της Αγγλίας Γεώργιος Κάνιγκ προς τον αρμοστή των Ιονίων Νήσων αλλά και τον πρεσβευτή της Αγγλίας στην Κων/πολη. Συγκεκριμένα στο πρώτο κείμενο οδηγίων συστήνει στον Αρμοστή να θεωρεί τους Έλληνες που εξοπλίζουν πλοία και ενεργούν κατά των Τούρκων όχι ως πειρατές αλλά ως εμπόλεμο έθνος. Η οδηγία είναι ενδεικτική της διάθεσης του Κάνιγκ για επίσημη αναγνώριση της Ελληνικής Επανάστασης, κάτι που αποτελούσε και διακαή πόθο των Ελλήνων, μια και δεν επιθυμούσαν να θεωρηθούν κίνημα κοινωνικοανατρεπτικό αλλά εθνικοαπελευθερωτικό. Στις οδηγίες του Κάνιγκ προς τον πρεσβευτή της Αγγλίας στην Κων/πολη διαφαίνεται και πάλι η διάθεση του να αναγνωριστεί η Ελλάδα ως εμπόλεμο έθνος. Μάλιστα προτείνει τη μεσολάβηση του πρεσβευτή για καλύτερευση της θέσης των χριστιανών και για εκπλήρωση των υποσχέσεων της Πύλης προς τις συμμαχικές δυνάμεις, οδηγίες που καταδεικνύουν και το βαθμό εξάρτησης της τουρκικής κυβέρνησης από τις ξένες δυνάμεις αλλά και το ενδιαφέρον της Αγγλίας για το θρησκευτικό ζήτημα.

Στην απάντηση μπορούν να περιληφθούν και τα χωρία από το σχολικό βιβλίο **σελ. 128 - 129** : «Η αγγλική κυβέρνηση...τυχόντα», **σελ. 129** : «Στο μεταξύ ο άγγλος...στους Έλληνες» και **σελ. 130** : «Κατά τη διάρκεια του πολέμου...τουρκο-αιγυπτιακού στρατού» γεγονότα που αποτελούν τρόπους με τους οποίους η Αγγλία εκδηλώνει τη μεταστροφή της.

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τις παρακάτω πηγές και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να επισημάνετε τους λόγους για τους οποίους ο Ε. Βενιζέλος προκήρυξε τις εκλογές του Νοεμβρίου 1920, τους λόγους για τους οποίους τις έχασε και την εσωτερική πολιτική εξέλιξη που σημειώθηκε τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους.

Ε. Βενιζέλος προς Γ. Βεντήρη, 20 Απριλίου 1931

«Όταν υπεγράφη και η συνθήκη των Σεβρών, έκρινα ότι δεν είχα πλέον καμμίαν δικαιολογίαν ν' αναβάλω περαιτέρω τας εκλογάς. Τ' αποτελέσματα της πολιτικής μου ανεγράφοντο εις τας υπογραφείσας συνθήκας, δι' ων ετερματίζετο ο πόλεμος, ο λαός επομένως είχε τα μέσα να ίδη ποίοι υπήρξαν οι καρποί της πολιτικής μου, και, χωρίς να αρνούμαι ότι διετήρουν ανησυχίας τινάς ως προς το ενδεχόμενον αποτέλεσμα των εκλογών, ήλπιζα εν τούτοις σοβαρώς (...) ότι ο λαός θα έκρινε τα γενόμενα.

Είχα δε ανάγκη να είμαι βέβαιος ότι ο λαός εγκρίνει την πολιτικήν μου, πριν ή προβώ εις την περαιτέρω δράσιν, την οποία επέβαλεν η ανάγκη της επιβολής της συνθήκης των Σεβρών».

(Στ. Στεφάνου, επιμ., *Ελευθερίου Βενιζέλου, τα κείμενα τόμος Γ'*, 125-126)

Ο Ε. Βενιζέλος ομιλεί στην Πηνελόπη Δέλτα μετά τις εκλογές του Νοεμβρίου 1920:

«Είμαι συντριμμένος, δεν έχω πια δυνάμεις ν' αντιπαλαίσω· είχα σχηματίσει τ' όνειρο πως ο ελληνικός λαός μ' ακολουθεί στην κατάκτηση των ελληνικών μερών· μα ο ελληνικός λαός δε μ' ακολουθεί· πήγε δια της βίας... Του πήρα το παιδί του για πολλά χρόνια· δεν αντέχει πια στις θυσίες ο κουρασμένος λαός (...). Το ξέρω πως η Ελλάδα κακοδιοικήθηκε· μα τους είπα πως τώρα που τελειώνουν τα εξωτερικά προβλήματα, θα στρέψω στα εσωτερικά. Το ξέρουν πως ποτέ δεν είπα ένα πράμα και δεν το έκανα· πίστευα πως θα μου δώσουν δυο μήνες για να κάνω και την εσωτερική αναδιοργάνωση. Μα δε με πίστωσαν με δυο μήνες, δε με πίστεψαν...».

(Π. Δέλτα, *Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος, Ημερολόγιο-Αναμνήσεις-Μαρτυρίες-Αλληλογραφία*, 60-62)

Μονάδες 25

Απάντηση:

Ξεκινάμε με το σχολιασμό της 1^{ης} πηγής όπου αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους ο Βενιζέλος οδηγήθηκε στις εκλογές. Πίστευε λοιπόν ότι μετά τη συνθήκη των Σεβρών, η οποία δημιουργούσε την Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών και ολοκλήρωνε την πραγμάτωση της Μεγάλης Ιδέας, δεν υπήρχε καμιά δικαιολογία για περαιτέρω αναβολή των εκλογών. Ήδη οι εκλογές έπρεπε να έχουν γίνει ένα χρόνο πριν, το 1919, μα κι η περίφημη «Βουλή των Λαζάρων είχε ουσιαστικά εκλεγεί το 1915. Συνταγματικά, λοιπόν, επιβάλλονταν οι εκλογές αλλά και πολιτικά το θεωρούσε σκόπιμο, αν και διατηρούσε επιφυλάξεις, μια και πίστευε ότι ήταν πλέον εμφανή τα αποτελέσματα της πολιτικής του και ότι ο λαός, κρίνοντας με σοβαρότητα τα αποτελέσματα, θα τον υπερμήφιζε. Τέλος, κρίνει απαραίτητη την υπέρ του λαϊκή ετυμηγορία για να μπορέσει να προχωρήσει σε περαιτέρω ενέργειες στην εξωτερική πολιτική, ενέργειες που τις επέβαλε η Συνθήκη των Σεβρών.

Στην απάντηση του θέματος εδώ μπορεί να προστεθεί το αντίστοιχο χωρίο από το σχολικό βιβλίο για την διενέργεια των εκλογών **σελ. 85-86**: «Τον Οκτώβριο του 1920 ... για το εξωτερικό».

Στην 2^η πηγή ο Βενιζέλος, μιλώντας στην προσωπική του φίλη Πηνελόπη Δέλτα, αναλύει του λόγους για τους οποίους έκτιμά ότι οδηγήθηκε στην εκλογική ήττα. Πρώτιστα αναφέρει ότι ο ελληνικός λαός δεν τον ακολούθησε με τη θέλησή του στην εκστρατεία για την απελευθέρωση των ελληνικών αλύτρωτων περιοχών, μια και ο λαός θεωρούσε πολύ βαρύ το τίμημα για την εκστρατεία αυτή. Ήδη η επιστράτευση συνεχίζονταν για πολλά χρόνια (η Ελλάδα ήταν σε αυτό το καθεστώς από το 1912 και σίγουρα από το 1915 με την έναρξη του Α' Παγκοσμίου πολέμου και τις επεμβάσεις των ξένων δυνάμεων στην Ελλάδα) και οι οικογένειες προφανώς δεν ενδιαφέρονταν για «οράματα» αλλά για άμεσα αποτελέσματα, όπως η επιστροφή των στρατευμένων στα σπίτια τους. Ο Βενιζέλος αναγνωρίζει ακόμη την εσωτερική κακοδιοίκηση της χώρας, μια και έδωσε προβάδισμα στη διευθέτηση των εξωτερικών υποθέσεων. Όμως και εδώ ο λαός δεν του έδωσε πίστωση χρόνου για να προβεί και στην εσωτερική αναδιοργάνωση, μια και τα προβλήματά του ήταν άμεσα.

Συνέχεια απαντάμε από το σχολικό βιβλίο με το υπόλοιπο τμήμα από την **σελ. 86**: «Η νέα κυβέρνηση ... στο θρόνο» και **σελ. 96**: «Η κυβερνητική αλλαγή ... Κωνσταντίνου».